

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

OSUVA Open
Science

This is a self-archived – parallel published version of this article in the publication archive of the University of Vaasa. It might differ from the original.

Vastaväittäjänä väitöstilaisuudessa: miten vahvistaa väitöksen vuorovaikutusta?

Author(s): Laajalahti, Anne; Virtanen, Ira

Title: Vastaväittäjänä väitöstilaisuudessa: miten vahvistaa väitöksen vuorovaikutusta?

Year: 2024

Version: Published version

Copyright © 2024 Prologos ry.

Please cite the original version:

Laajalahti, A., & Virtanen, I. (2024). Vastaväittäjänä väitöstilaisuudessa: miten vahvistaa väitöksen vuorovaikutusta?. *ProBlogi* 10.6.2024. <https://prologos.fi/vastavaittajana-vaitostilaisuudessa-miten-vahvistaa-vaitoksen-vuorovaikutusta/>

Vastaväittäjänä väitöstilaisuudessa: miten vahvistaa väitöksen vuorovaikutusta?

Julkaistu: 10.6.2024

Avainsanat: **vastaväittäjä, vuorovaikutus, vuorovaikutusosaaminen, väittelijä, väitöskirja, väitöstilaisuus**

Väitöskirjan julkinen tarkastustilaisuus on yksi akateemisen maailman hienoimmista juhlahetkistä.

Tilaisuuteen kulminoituu väittelijän vuosien tutkimustyö, ja väittelijä pääsee esittelemään tutkimustaan ja asiantuntemustaan maailmalle. Paikalle kerääntyy tutkijoiden lisäksi sukua, ystäviä, alan opiskelijoita ja muita aiheesta kiinnostuneita. Ilmassa on jännitystä, juhlavuutta ja pitkien perinteiden kantamaa akateemista arvokkuutta.

Väitöstilaisuus on sellaisenaan myös uniikki, vaativa vuorovaikutustilanne, jota on tutkittu ja ohjeistettu yllättävän vähän nimenomaan vuorovaikutuksen näkökulmasta.

Etsi sivustolta

ProBlogi

ProBlogissa on julkaistu vuodesta 2015 lähtien viestintää ja vuorovaikutusta eri näkökulmista käsitteleviä blogikirjoituksia. ProBlogit

Etenkin vastaväittäjän roolissa toimimiseen on vaikea löytää viestintäohjeita, koulutusta ja tukea. Koska vastaväittäjän vuorovaikutusosaaminen ratkaisee pitkälti sen, millaiseksi väitöstilaisuus muodostuu, tehtävään valmistautumiseen ja valmistamiseen on syytä panostaa.

Väitöstilaisuus on ainutlaatuinen vuorovaikutustilanne

Väitöstilaisuus on samaan aikaan sekä kahdenkeskinen keskustelu väittelijän ja vastaväittäjän välillä että esiintymistilanne, jolla on kuuntelijoita (Laajalahti & Virtanen 2024). Keskusteluna väitöstilaisuus on asymmetrinen ja institutionaalinen. Vastaväittäjällä on oikeus ja velvollisuus ohjata keskustelua: hän kysyy kysymyksiä, joihin väittelijä vastaa, ja valitsee teemat, joista keskustellaan. Väittelijän tutkimustyö ja tieteellinen ajattelu ovat ensisijaisena ja julkilausuttuna arvioinnin kohteena. Vaikka väittelijä tuntee parhaiten väitöskirjansa aiheen ja tekemänsä tutkimuksen yksityiskohdat, vastaväittäjä on häntä kokeneempi ja akateemisesti meritoituneempi. Väitöstilaisuuden tavoitteet ja vuorovaikutuksen säännöt poikkeavat arkikeskusteluista, jotka ovat tyypillisemmin vapaamuotoisempia ja vastavuoroisempia. Väitöksessä keskustelua kehystetään tilaisuudelle ominaisilla merkityksillä ja kielellisillä valinnoilla.

Vastaväittäjän ja väittelijän kahdenkeskiseen keskusteluun tuo oman ulottuvuutensa, että väitöstilaisuus on lähtökohtaisesti tarkoitettu muiden ihmisten nähtäväksi, kuultavaksi ja arvioitavaksi. Väitöstilaisuus voidaan siis mieltää myös esiintymistilanteeksi. Väitöstilaisuudella onkin yhtymäkohtia esimerkiksi televisiokeskusteluun: vastaväittäjä ja väittelijä keskustelevat tutkimuksesta ja ovat samaan aikaan tietoisia kuuntelijoista, joille he kohdistavat keskustelunsa.

Vastaväittäjä tarvitsee vuorovaikutusosaamista

Onnistuneet väitöstilaisuudet eivät synny sattumalta, vaan ne edellyttävät vahvaa osaamista ja huolellista valmistautumista. Väitöskirjan aihepiiriin ja tutkimusmenetelmiin liittyvän osaamisen ohella niin vastaväittäjä kuin väittelijä tarvitsevat monipuolista vuorovaikutusosaamista.

ovat tyylliltään tieteellistä artikkelitekstiä vapaamuotoisempia. Blogit voivat käsitellä esim. erilaisia viestinnän ja vuorovaikutuksen tutkimusaiheita, tieteenalain kytöksä työelämään sekä tuoreita koulutusnäkökulmia.

ProBlogin toimituskunnan muodostaa Prologos ry:n johtokunta. Kirjoittajat ovat itse vastuussa tekstiensä sisällöistä.

Kuka tahansa voi tarjota tekstiään ProBlogiin! Kiinnostuitko? Ota yhteyttä **ProBlogin toimitussihteeriin!**

Ota ProBlogi seurantaan sosiaalisessa mediassa! **#ProBlogi**

Avainsanat

asiantuntijuus
epävarmuus
esiintyminen etäopetus
gradupalkinto
johtajuus kevätkokous
kiusaaminen konferenssi
koulutus kunniointava
vuorovaikutus LOPS **opettaja**
opettaminen **opetus**
opiskelijat opiskelu
oppiminen
palautteenanto **podcast**
Prologos
puheviestinnän
opettaminen
puheviestintä
retoriikka tapahtumat
teknologiavälitteinen
teknologiavälitteinen viestintä
tiedeglögit
tiedekahvit
tutkimus Twitter
työelämä

Vastaväittäjän on osattava huolehtia sekä väitöstilaisuuden tehtäväkeskeisistä että suhdekeskeisistä tavoitteista.

Tehtäväkeskeisiä tavoitteita ovat esimerkiksi relevanttien, selkeiden ja ajatuksia herättävien kysymysten esittäminen sekä tilanteeseen mukautuva ajanhallinta. Suhdekeskeiset tavoitteet liittyvät esimerkiksi kannustavan ja kunnioittavan keskusteluilmapiiirin edistämiseen. Väitöstilaisuus on keskustelu, ei haastattelu, ja vastaväittäjän on pysyttävä avoimena ja osattava mukauttaa viestintäänsä. Hänen on kuunneltava ja esitettävä asiaankuuluvia jatkokysymyksiä sekä muun muassa tuettava ja haastettava väittelijää sopivassa suhteessa.

Vastaväittäjän on rakennettava vuorovaikutusta, jossa väittelijä voi esitellä tutkimustaan ja osaamistaan. Samalla väitöstilaisuudet raottavat ovia yliopistoon. Julkisesti käyty keskustelu tieteestä tuo näkyvyyttä uudelle tutkimukselle, edistää tiedonvaihtoa yliopistojen sisällä ja välillä sekä yliopistojen ja tutkimustiedon hyödyntäjien kesken, mikä lisää tutkimuksen vaikuttavuutta. Väitökset tarjoavat myös oppimiskokemuksia opiskelijoille ja muille kuuntelijoille. Vastaväittäjän on osattava huomioida nämä väitöstilaisuuden erilaiset tavoitteet ja kuuntelijat omassa viestinnässään.

Vastaväittäjällä on iso merkitys sen varmistamisessa, että väitöstilaisuuden moninaiset ja laajalle ulottuvat tavoitteet saavutetaan. Kunniatehtävä on aivan liian arvokas, jotta siinä menestyminen voisi perustua vain yrityksestä ja erehdyksestä oppimiseen tai anekdoottisten kokemusten jakamiseen yliopiston käytävillä. Kaikki hyötyvät, kun yliopistot tarjoavat niin vastaväittelijöille kuin väittelijöille viestintäohjeita ja -koulutusta väitöstilaisuuksien tueksi.

Anne Laajalahti, FT

johtava viestintäkonsultti, Brunnen Communications Oy

työelämän

vuorovaikutus

työelämätaidot verkko-

opetus viestinnän

yliopisto-opetus

viestintä vuorotellen

Vuorovaikutuksen

tutkimuksen päivät

**vuorovaiku
tus**

vuorovaikut

usosaamine

N vuorovaikutusteko

väitöskirja ymmärtäminen

äidinkieli ja kirjallisuus

Ira Virtanen, FT

tohtorikoulutuksen erityisasiantuntija, Tampereen yliopisto
päätoimittaja 2021–2022, Prologi – Viestinnän ja
vuorovaikutuksen tieteellinen aikakauslehti

Blogikirjoitus perustuu Prologi – Viestinnän ja
vuorovaikutuksen tieteellisessä aikakauslehdessä julkaistuun
artikkeliin Laajalahti & Virtanen (2024): **Insights for
Opponents on fostering interaction in the public defence of
a doctoral dissertation.**

Artikkelissa tarkastellaan ja ohjeistetaan, miten vastaväittäjä
voi osaltaan rakentaa toimivaa vuorovaikutusta
väitöstilaisuuteen – niin väittelijän ja vastaväittäjän
kahdenkeskisen keskustelun kuin tilaisuuden kuuntelijat
huomioiden.

Kirjallisuus

Laajalahti, A., & Virtanen, I. (2024). Insights for Opponents on
fostering interaction in the public defence of a doctoral
dissertation. Prologi – Viestinnän ja vuorovaikutuksen
tieteellinen aikakauslehti, 20(2), tulossa.

<https://doi.org/10.33352/prlg.142143>

ProBlogi

< **Työksinäisyyttä torjutaan vuorovaikutuksella**
> **Palkittujen gradujen aiheina työksinäisyyden
kokemukset, empaattisuus eduskunnan keskusteluissa ja
voittoa tavoittelemattomien organisaatioiden
verkkoneuvonta Jodelissa**

Prologos ry
c/o Kieli- ja viestintätieteiden
laitos / Viestintä
PL 35 (A)
40014 Jyväskylän yliopisto

Y-tunnus: 2058032-1

Laskutusosoite:
Prologos ry:n rahastonhoitaja
rasa.p.jamsen@jyu.fi

Toivomme saavamme laskut
ensisijaisesti sähköisessä
muodossa. Mikäli verkkolaskun
lähettäminen ei ole mahdollista,
ota yhteyttä rahastonhoitajaan.

Ota yhteyttä

Facebook

Twitter

Tietosuojaseloste ja evästeet

Yhdistyksen säännöt

(c) Prologos ry - Kuvat: Unsplash ja Pixabay - Verkkosivujen toteutus: Pasi Ikonen